

www.dikaiologitika.gr, 18/04/2013 - Το δικαίωμα της πρόσβασης σε φοιτητές με αναπηρία

Αγώνα για να διασφαλίζει «το δικαίωμα της πρόσβασης» σε όλους τους φοιτητές με αναπηρία, κάνει μέσα σε δύσκολες συνθήκες, η Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία (ΜοΠροΦμεΑ) του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από το 2006, οπότε ιδρύθηκε και άρχισε την επίσημη λειτουργία της ως Υπηρεσία του Πανεπιστημίου, η ΜοΠροΦμεΑ, έχει ως αποστολή, όπως εξηγεί ο Γιώργος Κουρουπέτρογλου, καθηγητής Πληροφορικής και υπεύθυνος της ΜοΠροΦμεΑ, «τη διασφάλιση στην πράξη της ισότιμης πρόσβασης στις ακαδημαϊκές σπουδές των φοιτητών με διαφορετικές ικανότητες, και απαιτήσεις και ιδιαίτερα των φοιτητών με αναπηρία (ΦμεΑ)».

Εδώ και επτά χρόνια, με δεδομένο το μέγεθος του Πανεπιστημίου Αθηνών, όπως σημειώνει ο κ. Κουρουπέτρογλου, «κατορθώσαμε να πετύχουμε σε αρκετά υψηλό βαθμό τους στόχους που είχαν τεθεί». Εξυπηρετούνται περισσότεροι από 665 φοιτητές με αναπηρία: 71 φοιτητές με τύφλωση ή σοβαρή απώλεια όρασης, 69 με απώλεια ακοής, 40 με απώλεια ομιλίας, 178 με κινητικές αναπηρίες και 307 με άλλες αναπηρίες ή χρόνιες παθήσεις.

Η οικονομική κρίση, όπως είναι αναμενόμενο, έχει επηρεάσει τη λειτουργία και αυτής της υπηρεσίας. «Τα τελευταία δύο χρόνια προσπαθούμε να διατηρήσουμε τον υψηλό βαθμό υπηρεσιών που προσφέρουμε στους φοιτητές με αναπηρία. Και το πετύχαμε σε πολύ μεγάλο βαθμό, κυρίως μέσω της χρηματοδότησης των δραστηριοτήτων της Μονάδας Προσβασιμότητας από τους ίδιους πόρους του Πανεπιστημίου Αθηνών», σημειώνει ο κ. Κουρουπέτρογλου. Συμπληρώνει όμως, ότι «ένα μεγάλο πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε είναι η σημαντική μείωση στο όριο μηνιαίας κατανάλωσης λίτρων βενζίνης που έχει επιβληθεί για όλα τα κρατικά αυτοκίνητα. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα να μην μπορούμε να εξυπηρετήσουμε όλα τα αιτήματα των φοιτητών που είναι χρήστες αναπηρικών αμαξιδίων, παρά το γεγονός ότι το Πανεπιστήμιο Αθηνών αγόρασε πριν από ένα χρόνο, ακόμη ένα ειδικό αυτοκίνητο για την Υπηρεσία Μεταφοράς ΦμεΑ και διπλασίασε τις βάρδιες των οδηγών τους. Ένα δεύτερο πρόβλημα, είναι η μη ικανοποίηση του προγράμματος παρεμβάσεων στα υφιστάμενα κτίρια ώστε να γίνουν προσβάσιμα λόγω της μείωσης του προϋπολογισμού».

Στα προβλήματα, περιλαμβάνεται και το μεγάλο πλήθος των κτιρίων του Πανεπιστημίου Αθηνών, πολλά από τα οποία είναι αρκετά παλαιά, και σύμφωνα με τον κ. Κουρουπέτρογλου, είναι πολύ δύσκολο μέσα σε λίγα χρόνια να γίνουν πλήρως προσβάσιμα.

Οι ανάγκες των φοιτητών με αναπηρία σύμφωνα με τον κ. Κουρουπέτρογλου, συνοψίζονται σε μια λέξη: «Πρόσβαση. Πρόσβαση στη διαπροσωπική τους επικοινωνία με μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας δηλαδή, συμφοιτητές, καθηγητές, υπαλλήλους. Πρόσβαση στον δομημένο χώρο του Πανεπιστημίου, στο έντυπο ή ηλεκτρονικό εκπαιδευτικό υλικό, στον πίνακα και τις ανακοινώσεις στις αίθουσες διδασκαλίας, στις εξετάσεις των μαθημάτων, στις πληροφορίες και το περιεχόμενο του Ιστού».

Στην Μονάδα Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία υλοποιείται ένα σύστημα υπηρεσιών που εξυπηρετεί τις ανάγκες πρόσβασης σε τρία επίπεδα: α) Υπηρεσίες πρόσβασης που απευθύνονται άμεσα στο φοιτητή με αναπηρία (ΦμεΑ), β) Υπηρεσίες πρόσβασης που εφαρμόζονται στο περιβάλλον του ΦμεΑ και γ) Υπηρεσίες προώθησης της προσβασιμότητας.

Οι υπηρεσίες πρώτου επιπέδου περιλαμβάνουν: συστηματική καταγραφή των συγκεκριμένων αναγκών κάθε ΦμεΑ, αξιολόγηση των ικανοτήτων του, προσωπικές Υποστηρικτικές Τεχνολογίες, καθημερινή μεταφορά προς και από το Πανεπιστήμιο φοιτητών που χρησιμοποιούν αναπηρικό αμαξίδιο, προσβάσιμο εκπαιδευτικό υλικό (συγγράμματα, σημειώσεις, διαφάνειες, κλπ), τηλεδιερμηνεία στην Ελληνική Νοηματική Γλώσσα, και ψυχολογική συμβουλευτική υποστήριξη.

Οι υπηρεσίες δευτέρου επιπέδου περιλαμβάνουν: προσβασιμότητα στο δομημένο χώρο του Πανεπιστημίου, προσβάσιμους σταθμούς εργασίας στις βιβλιοθήκες, κατευθυντήριες οδηγίες (π.χ. για τον τρόπο συμμετοχής στις εξετάσεις των ΦμεΑ) και κατάρτιση του προσωπικού του Πανεπιστημίου και των εθελοντών υποστήριξης των ΦμεΑ.

Το τρίτο επίπεδο υπηρεσιών, περιλαμβάνει υπηρεσίες αξιολόγησης της προσβασιμότητας ιστοθέσεων, οργάνωση ημερίδων και σεμιναρίων, παραγωγή έντυπου και ηλεκτρονικού ενημερωτικού υλικού, διάδοση της τεχνογνωσίας και συμμετοχή σε ερευνητικά και αναπτυξιακά έργα.

«Αξίζει να σημειώσω ένα παράδειγμα προσφοράς στην περιοχή των προσωπικών Υποστηρικτικών Τεχνολογιών, τη συλλογή ΑΘΗΝΑ <http://access.uoa.gr/ATHENA/>), που παρέχει με ένα καλά οργανωμένο τρόπο ένα σημαντικό αριθμό δωρεάν λογισμικού Υποστηρικτικών Τεχνολογιών για όλα τα Άτομα με Αναπηρία», λέει ο κ. Κουρουπέτρογλου.

Εκτός από τις υπηρεσίες της Μονάδας Προσβασιμότητας στις οποίες ο ΦμεΑ μπορεί να έρχεται σε άμεση επικοινωνία για τα καθημερινά προβλήματα που συναντά στις σπουδές του, σε κάθε ένα από τα Τμήματα των Σχολών του Πανεπιστημίου, όπως υπογραμμίζει ο καθηγητής, έχει θεσμοθετηθεί ο Σύμβουλος Καθηγητής ΦμεΑ, με τον αναπληρωτή του, με τον οποίο μπορεί να συζητά ο Φοιτητής με Αναπηρία τα ιδιαίτερα προβλήματα που αντιμετωπίζει σε κάθε μάθημα, όπως για παράδειγμα τον τρόπο συμμετοχής του στις εξετάσεις και στις εργαστηριακές ασκήσεις.

«Ο Σύμβουλος Καθηγητής ΦμεΑ αποτελεί το συνδετικό κρίκο μεταξύ του ΦμεΑ, των υπολοίπων Καθηγητών στο συγκεκριμένο Τμήμα και της Μονάδας Προσβασιμότητας. Επομένως, τώρα πια και οι καθηγητές έχουν ένα σημείο αναφοράς για να συζητούν τα θέματα που σχετίζονται με τους φοιτητές τους που έχουν αναπηρίες, όπως για παράδειγμα, πώς θα αντιμετωπίσει στο αμφιθέατρο ένα κωφό φοιτητή ή πώς θα επικοινωνήσει τηλεφωνικά μαζί του, πώς θα εξετάσει γραπτά έναν τυφλό φοιτητή ή τον φοιτητή χωρίς δεξιότητες στα χέρια», επισημαίνει ο καθηγητής.

Επίσης, στις Γραμματείες κάθε Τμήματος των Σχολών του Πανεπιστημίου έχει ορισθεί αρμόδιος υπάλληλος για την εξυπηρέτηση των ΦμεΑ με τους οποίους οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να επικοινωνούν με εναλλακτικούς προσβάσιμους τρόπους.

Η Υπηρεσία Εθελοντισμού αποτελεί τη νεώτερη δραστηριότητα της Μονάδας Προσβασιμότητας Φοιτητών με Αναπηρία. Ξεκίνησε να λειτουργεί το Νοέμβριο του 2010 και μέχρι σήμερα έχει εκπαιδεύσει 280 εθελοντές. «Η ανταπόκριση των φοιτητών στο πρόγραμμα εθελοντισμού είναι σημαντική και ολοένα αυξανόμενη», σύμφωνα με τον κ. Κουρουπέτρογλου, που όπως εξηγεί «η υπηρεσία εθελοντισμού αναλαμβάνει να βρει εθελοντές συμφοιτητές που μπορούν να υποστηρίξουν τις πρόσθετες ανάγκες ενός ΦμεΑ στις καθημερινές ακαδημαϊκές του δραστηριότητες, δηλαδή, στη μετακίνηση χρηστών αναπηρικών αμαξιδίων, στο χειρισμό αντικειμένων (βιβλίων, εργαστηριακών οργάνων, κλπ), στην ενημέρωση για ανακοινώσεις

διδασκόντων, εργαστηρίων, γραμματειών, στη συγκέντρωση των συγγραμμάτων από τα σημεία διανομής, στη συγγραφή σημειώσεων κατά τις παραδόσεις, στην παραγωγή προσβάσιμων συγγραμμάτων, στη μελέτη, στην εκμάθηση χρήσης υπολογιστών. Κάθε εθελοντής πριν αναλάβει τα καθήκοντά του, καταρτίζεται μέσα από ένα βιωματικό ειδικό πρόγραμμα της Μονάδας Προσβασιμότητας σε πρακτικά θέματα επικοινωνίας, συνοδείας και υποστήριξης των ΦμεΑ».

Η εκτίμηση του καθηγητή είναι ότι «το Πανεπιστήμιό μας έχει γίνει σημαντικά πιο φιλικό μέσα από τη λειτουργία της Μονάδας Προσβασιμότητας για Φοιτητές με Αναπηρία. Δύο δείκτες συμβάλλουν συμπληρωματικά στην εκτίμησή μου αυτή: Πρώτον, μεγαλύτερος αριθμός μαθητών με αναπηρία ενδιαφέρονται να γίνουν φοιτητές μας επειδή γνωρίζουν ότι θα έχουν υποστήριξη στις σπουδές τους. Δεύτερον, αρκετά Πανεπιστήμια της χώρας μας αλλά και του εξωτερικού, όπως της Τουρκίας και του Μαυροβουνίου, μας έχουν ζητήσει μεταφορά τεχνογνωσίας για να δημιουργήσουν αντίστοιχες Μονάδες».

Στα άμεσα σχέδια περιλαμβάνονται η ανάπτυξη ενός προηγμένου πληροφορικού συστήματος για τη δημιουργία προσβάσιμων συγγραμμάτων, έτσι ώστε να παράγονται γρήγορα και σε μεγαλύτερες ποσότητες όλοι οι απαραίτητοι μορφότυποι για τις διάφορες αναπηρίες. Επίσης, η αναβάθμιση της ψηφιακής βιβλιοθήκης προσβάσιμων συγγραμμάτων. Και, όπως υπογραμμίζει ο κ. Κουρουπέτρογλου, «και για τα δύο οράματά μας αυτά έχουμε πετύχει ήδη χρηματοδότηση από το πρόγραμμα Ψηφιακής Σύγκλισης του ΕΣΠΑ».